

Päivähoitopaikan perustaminen

Ohje asiakkaalle 2017

Tähän ohjeeseen on koottu ne vaatimukset, joita Keski-Uudenmaan ympäristökeskus edellyttää uusilta perustettavilta päiväkotirakennuksilta ja soveltuvin osin myös peruskorjatuilta vanhoilta päiväkotirakennuksilta. Poikkeaminen vaatimuksista edellyttää aina lisäperusteluja ja -selvityksiä. Suunnittelussa on huomioitava myös Suomen rakentamismääräyskokoelman vaatimukset.

Terveydensuojelulain tarkoituksena on suojella ihmistä elinympäristöstä aiheutuville terveyshaitoilta sekä edistää ja ylläpitää ympäristön terveellisyyttä. Päivähoitoympäristön suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on tämän huomioon ottaminen erityisen tärkeää, sillä lapset ovat aikuisväestöä herkempiä elinympäristöstä aiheutuville terveyshaitoille. Tuoteturvallisuuslain mukaan mm. kuluttajapalvelujen tulee olla turvallisia. Päivähoitotoiminta voidaan rinnastaa kuluttajapalveluksi, jolloin toiminnanharjoittajaa eli päivähoitopalvelujen tuottajaa voidaan pitää tuoteturvallisuuslain nojalla vastuullisena tarjoamiensa palvelujen turvallisuudesta.

1. ILMOITUSVELVOLLISUUS

Päivähoitohuoneiston käyttöönotosta, lukuun ottamatta perhepäivähoito, on tehtävä terveydensuojelulain nojalla ilmoitus olosuhteiden varmistamiseksi kunnan terveydensuojeluviranomaiselle, Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii Mäntsälän ja Tuusulan kuntien sekä Järvenpään ja Keravan kaupunkien ympäristöterveydenhuollon tehtävistä. Perustamiskaavakkeita saa Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksesta (Hyrylänkatu 8 C, 04301 Tuusula) tai ympäristökeskuksen Internet –sivuilta (www.keskiuudenmaanymparistokeskus.fi). Tiloja suunnittelevan tulee ottaa yhteyttä valvontaviranomaisiin kuten terveystarkastajaan, rakennusvalvontaan sekä palo- ja työsuojeluviranomaisiin sekä tarvittaessa kunnan päivähoito-osastoon vaatimusten selville saamiseksi, jo hyvissä ajoin toiminnan suunnitteluvaiheessa hankkeen sujuvan etenemisen varmistamiseksi.

Toimijan on tehtävä:

- terveydensuojelulain mukainen ilmoitus päiväkotihuoneiston käyttöönotosta 30 vrk ennen toiminnan aloittamista
- ilmoitus ja / tai hakemus toiminnan olennaisesta muuttumisesta (kuten hoitolasten määrän huomattava lisäys, tilojen peruskorjaus / laajentaminen, muussa käytössä olleen tilan esim. päivähoitopaikan yhteydessä olleen asunnon ottaminen päivähoitokäyttöön, kerhotilan muuttamisesta päiväkodiksi tai jakelukeittiön muuttamisesta valmistuskeittiöksi)
- ilmoitus toimijan vaihtumisesta tai toiminnan lopettamisesta
- elintarvikelain mukainen ilmoitus elintarvikehuoneistosta (keittiö) viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista.

Terveydensuojelulain mukaisen ilmoituksen ja hyväksymishakemuksen liitteeksi tulee toimittaa asema- ja pohjapiirros, ilmanvaihdon mittauspöytäkirja.

Terveydensuojeluviranomainen tarkastaa ilmoituksen ja toimitilat ja tekee päätöksen, jossa voidaan antaa terveyshaittojen ehkäisemiseksi tarpeellisia määräyksiä. Ilmoituksen ja hakemuksen käsittelystä peritään maksu, joka määräytyy Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen taksan mukaisesti ja ilmoituksen ja/tai hakemuksen käsittelyyn kuluvan ajan perusteella. Päätöksen teon jälkeen päiväkotit siirtyy valvontasuunnitelman mukaiseen valvontaan.

2. SUUNNITTELUOHJEITA

Huoneiston sijoittaminen

Sijoituksessa tulee huomioida maaperän laatu (mm. radon ja haitalliset maaperässä olevat yhdisteet, maaperätutkimus) ja lähialueen toiminnot (liikenne, teollisuuden melupäästöt, vesistöt yms.), jotka voivat vaikuttaa päiväkotitoimintaan. Rakennuspaikan on syytä olla maaperältään riittävän kuiva rakenteiden kosteusvaurioiden välttämiseksi.

Päiväkodin sijoittamisessa tulee huomioida, ettei esim. huolto- ja asiointiliikenteen melu, ilman epäpuhtaudet ja liikenteen lisääntyminen itsessään aiheuta turvallisuusriskiä päiväkotitoiminnalle ja kohtuutonta haittaa lähiympäristön asukkaille.

Päivähoitopaikkaa ei saa sijoittaa terveydelle haitallisten kemikaalien varastointitilojen eikä kemikaalikuljetusreittien läheisyyteen. Allergiapäiväkodin sijoituspaikan valinnassa on otettava huomioon alueen kasvillisuus sekä toiminnot ja niiden aiheuttamien allergioiden yleisyys.

Tilan tarve

Päiväkodin eri ryhmien tilojen tulisi olla erotettavissa ovilla toisistaan tarttuvien tautien leviämisen ehkäisemiseksi. Tilaa on varattava riittävästi hoidossa olevien lasten ikärakenne huomioiden mm. leikkiä, lepoa ja ruokailua varten. Päivähoidon tilojen tulee olla riittävän väljät lapsen hyvän kehityksen turvaamiseksi ja mahdollisten terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Tilapaikkojen enimmäismäärä määrittyy sen mukaan, kuinka monta 3-6 -vuotiasta lasta voi olla kokopäivähoidossa samanaikaisesti. Päivähoitopaikkaa suunniteltaessa ja lapsia päivähoitoon otettaessa tulee lasta kohden varata vähintään 7 m² hyötyalaa. Osapäiväisille lapsille tulee varata hyötyalaa vähintään 4 m². Toimintatiloja ovat lasten ryhmätilat / kotialueet sekä lasten käytössä olevat yhteistilat ja salitilat. Tilojen joustavuutta ja monikäyttöisyyttä edistää esimerkiksi tilojen yhdistely liukuovia ja – seiniä käyttäen. Osa ryhmätiloihin suunnatuista neliöistä voidaan käyttää yhteistiloihin tai päinvastoin, mikäli toiminnallisuus sitä edellyttää. Ryhmätilakokonaisuuden (kotialueen) suositellaan sisältävän vähintään 70 m² varsinaista oleskelutilaa, joka voi jakautua kahteen tai useampaan leikki-, ruokailu- ja lepohuonetilaa. Lisäksi hyötyalaaan mukaan lasketaan eteistila ja märkäeteinen sekä wc- ja pesutilat. Eteis- ja märkätiloja voidaan yhdistää tarvittaessa myös muiden ryhmäyksiköiden tilojen kanssa. Yhteistiloihin lasketaan eri hoitoryhmien tai vastaavien yksiköiden yhteisessä käytössä olevat pienryhmä-, kerho-, versta- ja ateljeetitilat, kirjasto ja kotikeittiö ja esteetön wc-tila. Lasten toiminta-alueeseen ei katsota kuuluvan huolto-, käytävä-, varasto-, neuvottelu-, toimisto-, vaatehuolto-, sosiaali-, keittiö- eikä siivousvälinehuoltotiloja.

Päivähoitohuoneistossa on oltava lisäksi riittävästi varastotilaa mm. lelujen, askartelutarvikkeiden, liikuntavälineiden, wc- ja käsipyyhepaperien säilytystä varten. Myös toimisto- ja neuvottelutilojen tarve tulee huomioida. Sisäänkäyntien yhteydessä tulee olla tuulikaappi.

Sisätilojen turvallisuus

Sisätiloissa ei saa olla vaarallisia rakenteita tai kalusteita. Lasten käytössä tulee olla lapsille mitoitettuja kalusteita. Suunnittelussa on huomioitava mm. mahdollisten portaiden ja parvien turvallisuus (turvaportit, liukuesteet), pintojen liukkaus, vaaraa aiheuttavat terävät kulmat tai aukot ja ovien aukeamissuunnat. Raskaissa ovissa on oltava turvasaranat, jotka estävät lasten sormien jäämisen oven ja karmin väliin. Rakenteet, varusteet ja kalusteet tulee olla turvallisia (kalusteet on kiinnitetty tarvittaessa lattiaan tai seinään). Kynnyksiä tulee välttää ja valvonnan kannalta tilat eivät saa olla sokkeloiset.

Sähköasennukset, sähkölaitteet, pistorasiat ym. ei saa aiheuttaa tapaturmariskiä. Lasten tiloissa olevat liedet on syytä suojata ja varustaa turvakytkimellä. Valaistuksen tulee olla riittävä, myös luonnonvalon saanti tulee varmistaa. Hätäpoistumisteiden tarpeesta tulee olla yhteydessä pelastusviranomaiseen.

Materiaalien valinnassa tulee huomioida ääneneristysasiat ja ehkäistä liiallinen jälkikaiunta. Rakentamisessa tulee suosia ympäristöystävällisiä ja vähäpäästöisiä, mieluiten Sisäilmayhdistys ry:n kehittämän rakennusmateriaalien päästoluokituksen mukaisia M1-luokan materiaaleja. Pintamateriaalien on oltava turvalliset (mm. lattiat eivät saa olla liukkaat). Pintamateriaalien valinnassa ja tilojen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tilojen ja pintojen siivottavuuteen (helposti puhtaana pidettävät, siivousta kestävät pinnat). Korkealla sijaitsevia, hankalasti puhdistettavia tasoja tulee välttää.

Kaikkien tekstiilien tulee olla paloturvallisia ja vesipestäviä. Verhoilukankaiden tulee olla kuoseiltaan ja pintastruktuureiltaan likaa hylkiviä, helposti puhdistettavia.

Allergisoivat ja myrkylliset huonekasvit eivät kuulu päiväkotiin. Leikkivälineiden tulee täyttää lelujen turvallisuudesta säädetyssä laissa annetut vaatimukset (287/1997). Lelut eivät saa olla allergisoivia. Lelut täytyy pestä ja huoltaa säännöllisesti.

Väestönsuojatiloja voidaan käyttää lasten tiloina, kun ilmanvaihto, valaistus ja lämpötila täyttävät Asumisterveysohjeen ja Rakentamismääräyskokoelman osan D2 vaatimukset. Kaikuminen tiloissa on estettävä. Myös muilta osin väestönsuojan on täytettävä terveysuojelulain ja – asetuksen vaatimukset.

Esteettömyys

Päivähoitotiloja suunniteltaessa tulee huomioida tilojen esteettömyys. Uusia rakennuksia suunniteltaessa noudatetaan Ympäristöministeriön määräyksiä esteettömästä rakentamisesta. Myös perustettaessa päiväkotia vanhaan kiinteistöön, tulee arvioida tilan soveltuvuutta erityisryhmille mm. kuulo-, näkö- ja liikuntavammaisille.

Tuulikaapissa ja muilla poistumisteillä ei saa säilyttää liikkumista haittaavia ulkoiluvälineitä, lastenrattaita tai muita tavaroita, vaan näille tulee järjestää asianmukaiset säilytystilat muualta. Ohjeita esteettömästä ympäristöstä on STM:n julkaisemassa ohjeessa "Päivähoidon turvallisuussuunnittelu".

Meluntorjunta ja akustointi

Rakenteiden melueristyksen tulee olla riittävä, kun otetaan huomioon ulkoa tuleva ja huoneista toiseen kulkeutuva melu. LVI- ym. laitteistot eivät saa aiheuttaa häiritsevää melua. Meluhaittojen vähentämiseksi tulee huolehtia oleskelutilojen akustoisesta. Suositellaan akustoimaan seinä- ja kattopintoja vähintään lattian pinta-alan verran ja sijoittamaan akustointi kolmelle pinnalle riittävän äänenvaimennuksen saavuttamiseksi.

Sisätiloissa ilmanvaihtolaitteista ja muista rakennuksen teknisistä laitteista sekä ympäristömelusta aiheutuva jatkuva samanarvoinen äänitaso saa oleskelu- ja työskentelytiloissa

(pois lukien keittiö) olla enintään 35 dB(A) klo 7-22 ja 30 dB(A) klo 22-7 (ympäri vuorokautiset päiväkodit). Korkeat melutasot voivat edellyttää melusuojausten rakentamista tai tavanomaista parempaa ikkunoiden ja ulkoseinärakenteiden ääneneristävyyttä.

Päiväkotia sijoitettaessa kerrostaloon tulee lisäksi huolehtia siitä, ettei häiritsevää melua kantaudu huoneistosta toiseen.

Valaistus

Päiväkotitilojen yleisvalaistuksen on oltava riittävä. Tilojen valaistuksessa tulee ottaa huomioon niiden käyttötarkoitus. Valon määrän tulee olla säädettävissä käyttötilanteen mukaan. Tähän päästään yhdistämällä järkevästi yleisvalaistusta ja kohdevaloa sekä himmentimien käytöllä.

Alueille, joissa luetaan, työskennellään ja askarrellaan tai tehdään muita tarkkuutta vaativia tehtäviä, tulee keskittää riittävästi valoa, esim. leikkihuone vähintään 300 luksia. Lukemista varten on varattava kohdevalot. Ikkunapinta-alaa on oltava vähintään 10 % lattiapinta-alasta riittävän luonnonvalon varmistamiseksi. Poistumisteiden ja kulkureittien on oltava valaistut tai tarvittaessa helposti valaistavissa siten, että liikkuminen on turvallista hätätilanteissa.

Wc-, pesu- ja siivoustilat

Tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi jokaisella ryhmällä tulisi olla omat wc- ja pesutilat. Jokaista alkavaa kymmentä lasta kohden tulee olla wc-istuin ja käsienpesuallas. Päiväkodissa tulee olla yksi wc-tila, joka on liikkumis- ja toimimisesteisille soveltuva ja molemmin puolin avustettavissa oleva, kooltaan noin 5,5 m². Se sijoitetaan yhteistilojen läheisyyteen. Käsienpesupisteet tulee varustaa pesuaineannostelijalla ja käsipyyhetylineellä. Lasten ja henkilökunnan käsien kuivaamiseen tulee käyttää kertakäyttöpyyhkeitä. Jokaisessa ryhmähuoneessa suositellaan myös olevan käsienpesuallas, koska ruokailu tapahtuu usein näissä tiloissa.

Mikäli hoidetaan alle 3-vuotiaita lapsia, on päiväkodissa oltava erillinen pyllynpesuallas ja vaipanvaihtotaso. Vaipanvaihtopisteeseen tulee varata riittävästi asianmukaista säilytystilaa puhtaille vaipoille, kertakäyttökäsineille ym. tarvikkeille sekä kannellinen roska-astia käytetyille vaipoille.

Päiväkodissa tulee olla riittävän tilava märkäeteinen tai vastaava paikka kurvaatteiden ja muiden ulkovaatteiden puhdistamista ja kuivatusta varten. Vaatteiden säilytystä varten on jokaiselle lapselle oltava omat lokerikot ja kenkätelineet, jotka siivouksen helpottamiseksi ovat alta avoimia.

Mikäli liinavaatteiden pesu tapahtuu päiväkodissa, on vaatehuoltoa varten oltava asianmukaisesti varustettu kodinhoituhuone, jossa on riittävä tulo- ja poistoilmanvaihto sekä pyykinpesuja kuivatuslaitteet, mikäli näitä ei pystytä järjestämään tulee vaatehuolto hoidattaa esim. pesulassa. Vaatehuoltotilan mahdollisuuteen tulisi varautua, vaikka vaatehuolto järjestettäisiin ulkoistetusti. Kullekin lapselle on varattava tarvittaessa henkilökohtaiset vuodevaatteet. Vuodevaatteiden tulee kestää vähintään 60 °C:n vespesu. Likaisten ja puhtaiden liinavaatteiden säilytyspaikat on erotettava toisistaan.

Päiväkodin yleisten tilojen (wc-tilat, hoitotilat, käytävät, eteiset) siivousvälineille sekä pesu- ja puhdistusaineille tulee varata oma lukollinen siivousvälinetila. Hyvin varustetussa siivousskomerossa on vesipiste ja kaatoallas, harja/moppiteline ja siivousliinojen kuivauspatteri ja riittävästi hyllytilaa ja muuta varastotilaa sekä riittävä ilmanvaihto.

Siivouksessa tarvittaville siivouskoneille ja vaunuille on varattava myös riittävästi lattiatilaa. Siivousskomerossa on mahdollista puhdistamaan ja huoltamaan siivousvälineet. Keittiön

siivousvälineille on oltava oma siivousvälineiden säilytystila keittiössä tai keittiötilojen välittömässä läheisyydessä.

Henkilöstötilat

Päiväkotihuoneistoon tulee varata työsuojeluviranomaisten ohjeiden mukaisesti henkilökunnalle asianmukaiset peseytymis-, pukeutumis-, ruokailu-, lepo- ja käymälätilat sekä 400-500 mm leveä lukollinen vaatekaappi. Tiloja varattaessa tulee huomioida molemmat sukupuolet tasapuolisesti. Isommissa kuin kymmenen hengen yksiköissä tulee aina olla erilliset pukeutumis- ja wc-tilansa eri sukupuolille (1 wc-tila jokaista alkavaa 15 työntekijää kohden), suihkutila voi olla yhteinen. Suihkutilan yhteydessä tulee olla vaatteidenvaihtotila.

Keittiöhenkilökunnalle on oltava omien ja työvaatteiden säilytystä varten erilliset säilytystilat (esim. kaksiosainen pukukaappi). Valmistuskeittiön keittiöhenkilökunnalle on oltava oma wc, joka ei aukea suoraan elintarvikkeiden käsittelytiloihin.

Henkilökunnan tiloja suunniteltaessa tulee huomioida, että henkilökunnan eväitä ei saa säilyttää keittiön tiloissa. Tätä varten henkilökunnalle tulee olla oma taukotila ja taukotilaan sijoittaa jääkaappi.

Ilmanvaihto ja lämpöolosuhteet

Päiväkotitilojen sisäilman, lämpöolosuhteiden, kosteuden ja vedon tulee täyttää sosiaali- ja terveysministeriön Asumisterveysohjeen 2003 mukaiset terveydelliset vaatimukset.

Huoneilman lämpötilan hyvä taso on +21 °C. Huoneilman lämpötila ei saa kohota yli +26 °C, ellei lämpötilan kohoaminen johdu ulkoilman lämpimyydestä. Lämmityskaudella huoneilman lämpötila ei tulisi ylittää +23 – 24 °C. Huoneilman välttävä taso lämmityskaudella on +20°C ja sekä lattian pintalämpötilan välttävä taso on + 19°C. Välttävän tason alittuminen voi aiheuttaa terveyshaittaa.

Sisäilmassa ei saa esiintyä terveyshaittaa aiheuttavina pitoisuuksina mikrobeja, pölyä, kaasumaisia yhdisteitä tai muita epäpuhtauksia / vieraita hajuja. Sisäilman epäpuhtauksien ohjearvot on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön Asumisterveysohjeessa (STM:n oppaita 2003:1). Päivähoitotiloissa tulee olla riittävä koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihto. Tuloilman tulee olla lämmitetty.

Suomen rakentamismääräyskokoelman osan (D2) mukaan ulkoilmavirran minimivaatimus on 6 l/s henkilöä kohden. Suositeltavaa on, että tiloissa on kuitenkin korkeampaa ilmanvaihtuvuutta ja mahdollisuus myös ikkunatuuletukseen. Ilmanvaihdon tulee olla aina päällä. Ilmanvaihto ei saa aiheuttaa vetoisuutta tai häiritsevää melua. Tuloilman epäpuhtaudet tulee poistaa mahdollisimman hyvin. Ilmanvaihtokanavat ja -laitteistot tulee puhdistaa säännöllisesti, suositus vähintään viiden vuoden välein tai tarpeen mukaan (Pelastuslaki 2003/468; 22 §:n perusteella rakennuksen omistajan ja haltijan on huolehdittava, että ilmanvaihtokanavat on huollettu ja puhdistettu).

Uusien päiväkotikiinteistöjen osalta radonin ennaltaehkäisy tulee ottaa huomioon suunnittelussa ja rakentamisessa. Maanvastaisissa tiloissa tulee suorittaa sisäilman radonpitoisuuden mittausta.

Talousvesi ja jätehuolto

Päiväkoti tulee liittää yleiseen vesijohto- ja viemäriverkoston. Jos yleistä vesijohto- ja viemäriverkostoa ei alueella ole, tulee vesihuoltoon liittyvistä asioista ottaa yhteyttä terveystarkastajaan. Talousveden laatu tulee tällöin tutkituttua ja jätevesijärjestelmän soveltuvuus selvittää suunnittelun alussa.

Päiväkotihuoneistossa on oltava riittävästi jäteastioita, joiden säännöllisestä tyhjennyksestä ja puhdistuksesta huolehditaan. Jäteasiat on sijoitettava ja varusteltava siten, ettei niistä aiheudu lapsille terveyshaittaa. Jätehuoltotila tulee sijoittaa siten, että sen käyttö ja huolto on helppoa ja ettei huoltoliikenne vaaranna lasten turvallisuutta. Kiinteistön jätteenkeräyspisteen ja jäteastioiden puhtaudesta tulee huolehtia. Jätehuoltotiloja suunniteltaessa tulee huomioida yleiset jätehuoltomääräykset.

Ulkoleikkialueet

Päiväkodin käytössä tulee olla riittävän tilava ulkoleikkialue, suositusten mukaan yleensä vähintään 20 m² / lapsi. Ulkoleikkialueita ei tule sijoittaa vilkkaiden teiden läheisyyteen. Mikäli ulkoleikkialue ei ole päiväkodin välittömässä läheisyydessä, kulkuyhteys sinne tulee olla turvallinen. Päiväkodin huolto- ja asiointiliikenne tulee erottaa leikkialueista sekä sisäänkäyntioivista. Päiväkodin läheisyyteen on varattava riittävästi paikoitustilaa lasten tuontia ja hakua silmälläpitäen.

Lasten päivähoitopaikkojen piha-alueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB.

Leikkipihalla tulee olla sateelta, tuulelta ja suoralta auringon paisteelta suojattuja alueita, joilla lapsille taataan mahdollisuus ulkoiluun säästä riippumatta. Leikkipihan puuston kunto ei saa aiheuttaa turvallisuusriskiä (esim. lahot puut, tuulella putoavat oksat). Leikkipihalla ei saa olla myrkyllisiä tai piikkisiä kasveja (mm. jättiputki, lupiini, pujo, ruusut) ja mahdollisuuksien mukaan myös voimakkaasti allergisoivat kasvit on poistettava. Piha-alueen pintamateriaalin tulee olla mahdollisimman vähän pölyävää ainesta. Pihamaan kivet ja kalliot eivät saa aiheuttaa turvallisuusriskiä esim. halkeamat, joihin raajojen kiinnijuuttumisvaara, korkeat kalliot joista liukastumis- tai putoamisvaara. Leikkipihan tulee olla käyttökelpoinen ympärivuotisesti. Lumen sulamisvedet, sadevedet, jää, lumi ja maan pintakerroksen laatu (mm. nurmikon osuus) on huomioitava pihan suunnittelussa ja rakentamisessa. Pihavalaistuksen on oltava riittävä huomioon ottaen päiväkodin aukioloajat, lasten valvonta ja pihan turvallisuus myös pimeimpään vuodenaikaan. Päiväkoti- ja piharakennusten katolle on tarvittaessa asetettava lumiesteet.

Ulkoleikkialueen tulee olla ympäröity aidalla, etteivät lapset pääse henkilökunnan huomaamatta poistumaan leikkipihan alueelta. Aidan tulee olla riittävän korkea, suosituksen mukaan 120 cm. Aidan tulee myös olla riittävän tiivis ja rakenteeltaan sellainen, ettei se houkuttele kiipeämään. Aidan sisäpuolella ei esimerkiksi saa olla askelmiksi soveltuvia tukiosia.

Aidan alareunan tulee olla korkeintaan 10 cm:n korkeudella. Portin avausmekanismin tulee olla sellainen, ettei lapsi saa porttia helposti auki.

Leikkikenttävälineiden on oltava turvallisia ja vaarattomasta materiaalista valmistettuja. Leikkivälineiden ympärillä on oltava riittävästi vapaata tilaa ja alustojen on oltava iskua vaimentavaa materiaalia.

Leikkivälineissä ja niiden sijoittelussa tulee noudattaa turvallisuusstandardeja SFS-EN 1176 ja SFS-EN 1177. Leikkikenttävälineitä on huollettava ja kunnostettava säännöllisesti. Leikkivälineitä on oltava riittävästi lapsimäärään nähden. Niiden on myös oltava virikkeellisiä sekä soveltuvia ao. lasten ikäkauden motoriset valmiudet huomioon ottaen. RT-ohjekortissa RT 89-10749 esitetään ohjeita leikkipaikkojen suunnitteluun.

Tupakointi

Tupakointi on kielletty päiväkotien lapsille tarkoitetuissa sisätiloissa sekä lapsille tarkoitetuilla ulkoilualueilla. Edellä mainittu asia on huomioitava, mikäli päiväkotirakennuksen yhteydessä on muuta toimintaa esimerkiksi asukastupa, seurakuntatalo. Päiväkotialueella suositellaan olevan tupakointikieltoa osoittava kyltti sisääntulojen yhteydessä.

Ruoan käsittely- ja/tai valmistustilat päiväkodissa

Keittiö- ja tarjoilutiloista tulee tehdä erillinen elintarvikehuoneiston hyväksymishakemus Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen. Päiväkodin keittiö voi toimia joko valmistus-, kuumennus- tai jakelukeittiönä. Keittiö tulee mitoittaa ja varustaa toiminnan ja annosmäärän mukaan. Keittiöllä on oltava omavalvontasuunnitelma. Omavalvontasuunnitelman tulee olla kirjallinen ja se tulee säilyttää keittiössä. Ohjeita omavalvontasuunnitelman laatimiseksi saa mm. terveystarkastajalta.

Keittiön tilat tulee erottaa muista tiloista, keittiö ei saa toimia läpikulkutilana. Työtilaa ja työpöytäpinta-alaa on oltava riittävästi. Käsiteltävien elintarvikkeiden hygieeninen laatu voi vaarantua, jos raakoja ja kypsiä elintarvikkeita käsitellään samassa työpisteessä tai samoilla työalustoilla ja -välineillä.

Erytysruokavalioannosten käsittelyyn ja säilytykseen tulee varata riittävästi tilaa ja välineitä. Multaisille tuotteille (esim. multaisille juureksille ja perunoille) tulee olla erilliset käsittelytilat.

Keittiössä on oltava riittävästi säilytystilaa kuivaelintarvikkeille, ruuanvalmistusvälineille ja -astioille, tarjoiluastioille ja -kärryille jne. Elintarvikkeiden kuljetuslaatikoille on varattava riittävästi asianmukaista sateelta ja vahinkoeläimiltä suojattua sisä- tai ulkotilaa.

Lämpökuljetuslaatikot ja vastaavat tulee säilyttää sisätilassa.

Kylmäsäilytystilaa on oltava riittävästi. Eri elintarvikeryhmille on tarvittaessa hankittava omat kylmälaitteet. Elintarvikkeiden lakisääteiset lämpötilavaatimukset ovat erilaisia eri tuoteryhmille. Kypsentämättömät liha- ja kalastustuotteet voivat aiheuttaa saastumisriskin sellaisinaan syötäviin tuotteisiin. Mikäli keittiössä säilytetään multajuureksia, tulee niiden säilytykseen olla oma kylmälaite. Pakasteiden säilytykseen tulee olla riittävästi pakastimia.

Jos keittiössä jäähdytetään säännöllisesti ruokia, tulee jäähdytystä varten varata oma erillinen jäähdytys suunniteltu jäähdytyskaappi. Keittiössä saa jäädyttää vain siellä valmistettuja ruokia, valmiita pakasteita ja pieniä määriä leipää, jos keittiössä on siihen soveltuva pakastin.

Vesipisteitä, joihin on johdettu juokseva kuuma- ja kylmävesi, on oltava toiminnan laatuun nähden riittävästi:

- Käsienpesuun erillinen/erillisiä, tarpeeksi suuria, asianmukaisesti sijoitettuja ja varustettuja (pesuaineannostelija, kertakäyttöisiä pyyhkeitä ja roskakori) käsienpesupisteitä.
- Elintarvikkeiden käsittelyyn erillinen vesipiste/allas (mm. vihannesten pesu). Mikäli käsitellään multajuureksia (mm. perunat), tulee sitä varten olla muusta keittiötilasta vähintään seinämin erotettu käsittelypiste, jossa on työpöytä, vesipiste ja pesuallas.
- Astioiden pesuun esipesuallas vesipisteineen, astianpesukone sekä riittävästi laskutilaa pesukoneen molemmin puolin. Pesukoneessa tulee voida pestä sekä ruuanvalmistusastiat että tarjoiluastiat. Pesukoneen viimeisen huuhteluveden lämpötilan tulee olla yli +80 °C. Astianpesukoneen yläpuolella tulee olla kohdepoisto ja höyrykupu.

Katto-, lattia-, työpöytä- ja seinäpintojen sekä koneiden, laitteiden, välineiden ja astioiden on oltava helposti puhdistettavia ja vesipesun kestäviä sekä tarvittaessa desinfioitavia:

- Työpöydän pintamateriaalina teräs on suositeltavin. Käytettäessä pinnoitettuja levyjä myös levyjen reunat tulee olla pinnoitettuja.
- Lattiamateriaaliksi soveltuvat mm. pinnoitettu betoni tai keraamiset laatat (puu ei sovellu keittiön lattian tai seinän pintamateriaaliksi). Seinämateriaaliksi tiloihin, joissa seinät ovat kosteudelle alttiina (pesu), soveltuvat esim. keraaminen laatta, pinnoitettu

profiilipelti, pinnoitettu betoni (alkyyliimaali), huolellisesti saumattu muovimatto. Pinnoitteen tulee ulottua 2 m:n korkeuteen lattiasta.

- Kynnyksiä ja ikkunalautoja tulisi olla mahdollisimman vähän.
- Katossa, seinissä tai lattian rajassa ei tule olla näkyviä sähkö-, putki- ym. rakenteita, jotka vaikeuttavat pintojen puhtaanapitoa. Valaisimissa tulee olla suojakuvut.

Lattiakaivoja tulee olla toimintaan nähden riittävästi ja ne tulee sijoittaa siten, että ne ovat helposti puhdistettavissa. Lattian tulee viettää lattiakaivoon. Kaltevuuden tulee olla vähintään 1:100. Pääsääntöisesti lattiakaivoon tulee asentaa rasvanerotin, mikäli keittiössä valmistetaan enemmän kuin 50 annosta päivässä. Asiaan liittyen toimijan tulee olla yhteydessä rakennusvalvontaan.

Keittiön siivousvälineiden säilytystä ja huoltoa varten on oltava erillinen ja asianmukaisesti varustettu lukollinen siivousvälinetila. Siivousvälinetilassa tulee olla koneellinen poistoilmanvaihto, vesipiste, kaatoallas, kuivauspatteri sekä hyllyjä ja telineitä siivousvälineille ja puhdistusaineille.

Keittiöön tulee varata asianmukainen säilytystila toimistotarvikkeille. Suuremmissa keittiöissä tulee olla oma toimistotyöpiste.

Ruokailutilaan suositellaan asennettavan käsienpesuallas nestesaippua annostelijoineen ja paperipyhettelineineen ruokailijoita varten.

Ryhmäperhepäiväkodeille asetetut vaatimukset

Ryhmäperhepäiväkodin käyttöönotosta on tehtävä terveydensuojelulain mukainen ja keittiön osalta elintarvikelain mukainen ilmoitus, kuten päiväkotihuoneistosta. Kun esim. liiketila tai asuinhuoneisto (omakotitalo, rivi- tai kerrostalohuoneisto) otetaan ryhmäperhepäiväkotikäyttöön, tulee huoneistolle hakea käyttötarkoituksen muutosta rakennusvalvonnasta. Ryhmäperhepäiväkotia koskevat pääasiassa samat vaatimukset kuin päiväkotihuoneistoa. Lapsiryhmän koko määräytyy mm. tilan pinta-alan ja ilmanvaihdon riittävyyden mukaan.

Päivähoitoon varatun tilan, kuten myös tavallisen asuinhuoneiston, ulkoilmavirran tulee olla Suomen rakentamismääräyskokoelman (D2) mukaisesti vähintään 6 l/s/hlö (= 21,6 m³/h/hlö) ja tilaan tulee olla järjestetty korvausilman saanti. Ilmanvaihtojärjestelmäksi edellytetään vähintään koneellista poistoa.

Keittiö

Keittiöllä on oltava omavalvontasuunnitelma. Omavalvontasuunnitelman tulee olla kirjallinen ja se tulee säilyttää kohteessa.

Ryhmäperhepäiväkodin keittiössä tulee olla jääkaappi, pakastin, liesi, tiskipöytä ja astianpesukone, jonka viimeisen huuhteluvien lämpötila on yli +80 °C. Keittiössä tulee olla erillinen, asianmukaisesti varustettu (käsienpesuaineannostelija ja kertakäyttöpyyhkeet) käsienpesupiste tai vähintään kaksialtaisen tiskipöydän toinen allas tulee varata käsienpesupisteeksi. Ruokakuljetuslaatikoiden säilytykseen tulee varata riittävästi sisäsäilytystilaa.

Lounas toimitetaan ryhmäperhepäiväkotiin yleensä elintarvikehuoneistoksi hyväksytystä valmistuskeittiöstä. Aamu- ja välipalat voidaan valmistaa päiväkodin omassa keittiössä. Ryhmäperhepäiväkodissa pestään tarjoiluastiat ja -välineet. Siellä myös esipestään suuret kuljetusastiat ja puhdistetaan ruoankuljetuslaatikot, varsinaisesta pesusta huolehtii ruoan lähettänyt keittiö.

Ryhmäperhepäiväkodin ylläpitäjän on varmistuttava siitä, että työntekijöillä on tehtäviensä suorittamisen kannalta riittävät perustiedot mikrobiologiasta, ruokamyrkytyksistä, hygieenisistä työtapoista, henkilökohtaisesta hygieniasta, puhtaanapidosta, omavalvonnasta ja elintarvikehygieniaan liittyvästä lainsäädännöstä. Tarvittaessa työntekijöille tulee järjestää koulutusta elintarvikehygieniaan liittyvistä asioista. Hygieniosaamistodistuksen hankkimista ryhmäperhepäiväkodin työntekijöille suositellaan.

WC-, pesu- ja siivoustilat

Jokaista alkavaa kymmentä lasta kohden on oltava wc-istuin ja käsienpesuallas. Henkilökunnalle tulee olla omat wc-tilat. Käsienpesupisteet tulee varustaa pesuaineannostelijalla ja käsipyyheteleellä. Lasten ja henkilökunnan käsien kuivaamiseen tulee käyttää kertakäyttöpyyhkeitä. Vaippaikäisiä varten on oltava vaipanvaihto- ja pesupiste. Märkiä vaatteita varten tulee olla kuivatuskaappi tai vastaava.

Ryhmäperhepäiväkodissa tulee olla lukollinen säilytystila siivoukseen käytettäville välineille ja aineille. Myös suurille siivousvälineille, kuten imurille, tulee varata riittävästi säilytystilaa. Siivousliinojen pesu- ja kuivausmahdollisuus tulee järjestää. Keittiön pintojen ja elintarvikkeiden säilytystilojen puhdistamiseen suositellaan käytettävän kertakäyttöisiä siivousliinoja.

Ulkoleikkialue

Ryhmäperhepäiväkodin käytössä tulee olla lähietäisyydellä riittävän kokoinen turvallinen pihaleikkialue. Pääsääntöisesti leikkialueen tulee olla aidattu.

Kerho- ja leikkitilat

Kerhotyypiksi toiminnaksi katsotaan toiminta, joka kestää alle 5 tuntia/ ryhmä ja jossa ei tarjota lämmintä ruokaa, esim. koululaisten iltapäivähoito ja lasten päiväkerho. Kerhotilojen käyttöönotosta on tehtävä terveysuojelulain mukainen ilmoitus. Mikäli huoneistossa käsitellään elintarvikkeita, esim. tarjoillaan välipala, on tehtävä myös elintarvikelain mukainen hakemus.

Jos koko toiminta tapahtuu terveysuojeluviranomaisen jo hyväksymissä tiloissa, esim. päiväkodissa, seurakuntakeskuksessa tai koulussa, ei tiloista tarvitse tehdä edellä mainittua ilmoitusta/ hakemusta.

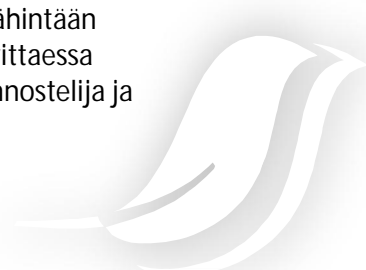
Kohteessa, jossa käsitellään elintarvikkeita, on oltava omavalvontasuunnitelma. Omavalvontasuunnitelman tulee olla kirjallinen ja se tulee säilyttää kohteessa. Omavalvontasuunnitelmassa kuvataan mm. elintarvikkeiden hankinta, säilytys ja tarjoilu sekä siivoussuunnitelma.

Lasten käytettävissä olevaa tilaa tulisi varata toiminnan mukaan vähintään 4 m²/lapsi. Sisäänkäynti tulee varustaa tuulikaapilla.

Kerhotilojen ulkoilmavirran tulee olla Suomen rakentamismääräyskokoelman mukaisesti vähintään 6 l/s/hlö. Suurten ryhmien tiloissa tulee olla koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihto. Pienten ryhmien (lapsia alle 20 lasta) tiloissa tulee olla vähintään koneellinen poistoilmanvaihto ja tilaan tulee olla järjestetty korvausilman saanti.

Kerho- ja leikkitiloissa tulee olla toiminnan mukaan riittävästi wc-tiloja, pääsääntöisesti yksi wc ja käsienpesuallas 10–15 lasta kohti. Henkilökunnalle tulee olla omat wc-tilat. Käsienpesupisteet tulee varustaa pesuaineannostelijalla ja käsipyyheteleellä. Henkilökunnan ja lasten tulee käyttää käsien kuivaamiseen kertakäyttöpyyhkeitä.

Kerhotiloissa, joissa tarjotaan välipala (esim. jogurtti, hedelmä, voileipä), on oltava vähintään keittokomerotyyppinen keittiö, jossa on tiskipöytä, jääkaappi, astianpesukone ja tarvittaessa pakastin. Keittiössä tulee olla erillinen, asianmukaisesti varustettu (käsienpesuaineannostelija ja

kertakäyttöpyyhkeet) käsienvesupiste tai vähintään kaksialtaisen tiskipöydän toinen allas tulee varata käsienvesupisteeksi. Tilassa ei saa valmistaa ruokaa.

Mikäli leikki- tai kerhotila sijaitsee koulun tai päiväkodin yhteydessä, välipalat voidaan valmistaa ja likaiset astiat pestä koulun/päiväkodin keittiössä. Jos keittiössä valmistetut välipalat toimitetaan etukäteen kerhotiloihin, tulee niitä varten varata jääkaappi.

Kerhotilojen siivoukseen käytettäville välineille ja aineille on oltava lukollinen säilytystila. Siivousliinojen pesu- ja kuivausmahdollisuus tulee järjestää. Keittiön pintojen ja elintarvikkeiden säilytystilojen puhdistamiseen suositellaan käytettävän kertakäyttöisiä siivousliinoja.

3. LAINSÄÄDÄNTÖÄ JA MUITA OHJEITA

Terveydensuojelulaki (764/1994)

Terveydensuojeluasetus (1280/1994)

Elintarvikelaki (23/2006)

MMM asetus ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta 1367/2011

Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi muutos 487/1999: Tupakkalaki

Kuluttajaturvallisuuslaki 2011/920

Laki lelujen turvallisuudesta (287/1997)

STM:n Asumisterveysohje 2003:1

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes: Päivähoidon turvallisuussuunnittelu, 2008

Suomen Rakentamismääräyskokoelma (esim. osa D2 2012, Rakennusten sisäilma- ja ilmanvaihto)

Rakennustietosäätiö ohjekortti 2010 (RT 96-11003, Päiväkotien suunnittelu)

4. YHTEYSTIEDOT

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

PL 60

04301 Tuusula

asiakaspalvelu (09) 87181 (vaihde)

yaktoimisto@tuusula.fi

terveystarkastaja Helmi Heiska Puh. 040 314 4745

terveystarkastaja Pia Gummerus Puh. 040 314 4722

sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@tuusula.fi

www.keskiuudenmaanymparistokeskus.fi

